

Д.Ю. Долженко, аспірант,
(Національний авіаційний університет, Україна)

Основні фактори впровадження адаптивно-інноваційного розвитку підприємств

В тезах обґрунтовано основні фактори, які визначають темпи впровадження адаптивно-інноваційного розвитку підприємств при врахуванні переваг інноваційного клімату, організаційної культури, лідерських позицій. А також в аналізі основних аспектів та практичних підходів до впровадження адаптивно-інноваційного розвитку на підприємствах, а також визначенні факторів, що впливають на цей процес та сприяють його ефективності

В умовах динамічних змін у глобальній економіці підприємства стикаються з необхідністю постійного вдосконалення організаційно-економічних процесів та швидкої адаптації управлінської складової до нових викликів. Інновації стають не просто методом та інструментом, а й необхідною умовою для виживання на ринку та процвітання на сучасних умовах господарювання.

Адаптивність підприємства як здатність швидко та ефективно реагувати на зовнішні зміни має ключове значення в забезпеченні безперервної його діяльності, включаючи економічні, технологічні та соціальні фактори та сприяє вчасному реагуванню як на загрози і небезпеки функціонування, так і на зміни у визначених та перспективних середовищах. Вона передбачає гнучкість організаційних структур, бізнес-процесів та стратегії управління підприємством.

Інноваційний розвиток, у свою чергу, включає впровадження нових технологій, продуктів підвищеної якості, послуг та бізнес-моделей. Інтеграція адаптивності та інновацій дозволяє створювати конкурентні переваги та забезпечувати стійке зростання підприємства на необхідних сегментах. «Особливу роль у ресурсному забезпеченні безпекою розвитку підприємства в кризових умовах функціонування повинні займати державне та інвестиційне фінансування. В умовах, що склалися, підприємствам занадто складно виділити власні фінансові ресурси для подальшого розвитку діяльності, що знижує рівень його безпеки розвитку». [3, с. 164]

Зовнішні фактори, такі як глобалізація, технологічний прогрес, економічні кризи та зміни на ринку, відіграють ключову роль у формуванні адаптивно-інноваційного підходу. Глобалізація сприяє розширенню ринків та збільшенню конкуренції, що вимагає від підприємств швидкої адаптації та впровадження інновацій через модульне їхнє конструювання задля економії часу і простору на конкурентних напрямках.

Технологічний прогрес відкриває нові можливості для розвитку, але одночасно підвищує вимоги до швидкості та якості інновацій. До того ж, «цифровізація суспільного розвитку суттєво вплинула на процеси управління

економічними системами. Адаптивне управління на підприємствах набуває все більшої актуальності в стратегічному управлінні, яке передбачає можливість змін у розвитку підприємства стратегії розвитку підприємства з урахуванням впливу зовнішнього середовища на основі постійного моніторингу та аналітичної обробки інформації, вивчення досвіду інших підприємств та впровадження нових методів і технологій для прийняття управлінських рішень» [6, с. 3122].

Інноваційний клімат на підприємстві є важливим фактором, що визначає його здатність до розвитку і впровадження нових ідей. Для його створення необхідно формувати культуру постійних змін і вдосконалення, заохочуючи співробітників до участі в інноваційних проєктах. «Управління розвитком підприємств в однакових умовах зміни стану факторів зовнішнього середовища буде відрізнятися певними управлінськими діями залежно не лише від наявних тенденцій розвитку підприємств, але й від особливостей зміни цього стану в минулих періодах їх функціонування, враховуючи можливості його покращення в конкретний момент. Це дозволить екстраполюючи можливості розвитку підприємства з попередніх періодів, застосувати не лише ефективні управлінські заходи для успішного розвитку підприємства в поточному періоді, а й реальні – для результативного довгострокового розвитку підприємства відповідно технодинамічних умов зовнішнього середовища його функціонування» [4].

Інноваційний клімат на підприємстві є важливим фактором, що визначає його здатність до розвитку і впровадження нових ідей. Для його створення необхідно формувати культуру постійних змін і вдосконалення, заохочуючи співробітників до участі в інноваційних проєктах. Важливим аспектом є впровадження систем стимулювання та винагородження за інновації, що включає як матеріальне заохочення, так і нематеріальні стимули – визнання досягнень, можливість професійного зростання та участь у стратегічних ініціативах.

Важливим аспектом є впровадження систем стимулювання та винагородження за інновації, що включає як матеріальне заохочення, так і нематеріальні стимули – визнання досягнень, можливість професійного зростання та участь у стратегічних ініціативах.

Розвиток інноваційної екосистеми підприємства базується на інтеграції кількох ключових компонентів: людського капіталу, внутрішньої інфраструктури, зовнішніх партнерств і стейкхолдерів, а також фінансових ресурсів і доступу до інноваційних ринків. Важливою частиною цієї екосистеми є людський капітал – кваліфіковані кадри, здатні генерувати нові ідеї та втілювати їх у реальні проєкти.

Створення сприятливого середовища для інноваційної діяльності вимагає постійного навчання, розвитку компетенцій та мотивації співробітників. Організаційна культура, що підтримує ініціативність та творчість, є основою інноваційного розвитку. Однак, розвиток інноваційної екосистеми відкриває значні можливості для підприємств. Це включає доступ до нових рентабельних ринків, створення конкурентних переваг, підвищення

ефективності та стійкості бізнесу в умовах нестабільного економічного середовища.

Внутрішні фактори включають організаційну культуру, рівень менеджменту, фінансову стабільність та готовність до змін. Організаційна культура, орієнтована на інноваційні технології поведінки в бізнес-середовищі, сприяє формуванню креативного спілкування та мотивації працівників як до генерування нових технологічних ідей, так впровадження їх у виробничо-управлінські процеси. Високий рівень менеджменту забезпечує ефективне управління всіма видами ресурсів та координацію відповідних інноваційних процесів.

Фінансова стабільність завжди є важливою передумовою для інвестування у нові проекти та технології, оновлення та удосконалення ще сучасних наявних. Разом ж тим це забезпечує «умови для нагромадження інноваційного потенціалу, здатного освоювати новітні технології, створювати нові продукти, освоювати нові ринки, збільшуючи реальний продукт для споживання, забезпечуючи сприятливі умови для розвитку суспільства та міжнародного науково-технічного співробітництва. Конвергентність розвитку дозволяє об'єднувати найбільш підходящі процеси в єдиний підхід по формуванню відповідного забезпечення задля оптимізації елементів через функціонально-ресурсний підхід». [1]

Інноваційні стратегії можуть включати різні підходи, такі як відкриті інновації, краудсорсинг, партнерства та стратегічні альянси. Відкриті інновації передбачають залучення зовнішніх ресурсів та ідей для створення нових продуктів та послуг.

Краудсорсинг дозволяє використовувати колективний інтелект для вирішення складних завдань та генерування інноваційних рішень. «Логістичне забезпечення як сучасний важливий інструмент сприяє досягненню цілей розвитку інноваційного співробітництва за рахунок реалізації принципів ефективності, системності, потоковості, процесності та оптимізації» [5, с. 159]. Партнерства та стратегічні альянси сприяють об'єднанню ресурсів та знань для досягнення спільних цілей.

Практичні приклади успішних підприємств, що впровадили адаптивно-інноваційні стратегії, включають такі компанії, як Google, Amazon, та Tesla. Вони демонструють, як інтеграція інновацій та адаптивності дозволяє досягати високих результатів та зберігати лідерські позиції на ринку. «На практиці підприємство може впроваджувати і змішану стратегію, яка проявляється в комбінуванні вищенаведених видів диверсифікації, кожний з яких має певний набір переваг і ризиків. Але, в будь-якому випадку, в основі визначення оптимальних варіантів диверсифікації в межах впроваджуваної стратегії розвитку підприємства та стратегічних орієнтирів управління лежить оцінка прибутковості та ризику конкретного обраного напрямку, врахування стадії життєвого циклу підприємства та його ресурсів». [5, с. 488]

Адаптивні моделі управління, такі як agile та lean підходи, забезпечують гнучкість та швидкість реакції на необхідні зміни. Agile підхід передбачає гнучке наскрізне планування, часті зворотні зв'язки та постійне

вдосконалення процесів на модульній основі. Lean підхід орієнтований на мінімізацію втрат та підвищення ефективності, що дозволяє швидко адаптуватися до змін та впроваджувати інновації.

Висновок

Таким чином, адаптивно-інноваційний підхід є важливим інструментом для забезпечення сталого розвитку підприємств у сучасних економічних умовах. Він дозволяє підвищувати конкурентоспроможність, ефективність управління та здатність до швидкої адаптації до змін. Основними викликами на шляху до впровадження цього підходу є опір змінам, недостатність ресурсів та високий рівень невизначеності, які можна подолати за допомогою комплексних стратегій та гнучких моделей управління.

Перспективи розвитку включають активне використання цифрових технологій, автоматизацію процесів та розвиток нових бізнес-моделей, що забезпечить підприємствам стійке зростання та успішну адаптацію до змінних умов ринку.

Список літератури

1. Ареф'єва О., Побережна З. Конвергентний розвиток інноваційного співробітництва в умовах просторово-циркулярної економіки. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія Економіка*, 2021. № 10 (20). [https://doi.org/10.33296/2707-0654-10\(20\)-02](https://doi.org/10.33296/2707-0654-10(20)-02)
2. Васюткіна Н.В., Антонов Т.А. Концептуальний підхід до формування інноваційної активності підприємств з використанням особливостей цифрової економіки. *Економіка та управління*. 2020. № 1. С.12-16.
3. Мушнікова С.А. Теоретико-методичний базис управління безпекою розвитку підприємства. *Проблеми економіки*. 2020. № 1 (43). С.159-165.
4. Прохорова В., Залуцька Х. Фрактальні властивості управлінської ефективності як підґрунтя прогнозування комбінованих стратегічних сценаріїв розвитку машинобудівних підприємств на основі процесів диверсифікації та інтеграції. *Електронне наукове фахове видання «Адаптивне управління: теорія і практика»*. Серія «Економіка». 2020. Випуск 9 (18). [doi.org/10.33296/2707-0654-9\(18\)-10](https://doi.org/10.33296/2707-0654-9(18)-10)
5. Хаустова В. Є. Диверсифікація і інтеграція як форми забезпечення стратегічних орієнтирів управління розвитком підприємств. *Бізнес Інформ*. 2020. №12. С. 482–494. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-12-482-494>
6. Arefiev S., Lagodiienko V., Tkachev V., Stavroiani S., Shevchenko O. Marketing and logistics in the adaptive management of enterprises in the conditions of digitalization. *Journal of Theoretical and Applied Information Technology*. 2023. Vol.101. No 8. P. 3121-3132. <http://www.jatit.org/volumes/Vol101No8/26Vol101No8.pdf>
7. Kuzior, A.; Arefiev, S., Poberezhna, Z. (2023). Informatization of innovative technologies for ensuring macroeconomic trends in the conditions of a circular economy. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*, 9 (1), 10-20. <https://doi.org/10.1016/j.joitmc.2023.01.001>